

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/1

Karar Sayısı : 2004/36

Karar Günü : 23.3.2004

Resmi Gazete tarih/sayı: 21.4.2004/25440

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bursa Asliye 1. Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 24.6.1995 günlü, 551 sayılı “Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 165. maddesinin üçüncü fıkrasının, Anayasa'nın 5., 10., 12., 36. ve 152. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Faydalı model belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesi istemiyle açılan davada, 551 sayılı “Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 165. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Kanun Hükmünde Kararname Kuralı

24.6.1995 günlü, 551 sayılı “Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 165. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrası şöyledir:

“Madde 165-

...

Zarar gören üçüncü kişilerin ve ilgili resmi makamların faydalı model belgesinin hükümsüzlüğünü talep edebilmeleri için, 161 inci maddeye göre itiraz yapmış olmaları şarttır.

...”

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

İtiraz başvurusunda Anayasa'nın 5., 10., 12., 36. ve 152. maddelerine dayanılmış, 91. maddesi ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet

AKYALÇIN'ın katılmalarıyla 15.1.2001 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELEMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu KHK kuralı ve ilgili görülen Anayasa kurallarıyla bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sınırlama yapılmasına gerek görülmeyerek istemin incelenmesine geçildi:

Başvuru kararında, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin faydalı model belgesine ilişkin hükümsüzlük hallerinin düzenlendiği 165. maddesinin üçüncü fıkrasında, patent belgesinin hükümsüzlüğüne yönelik davalardan farklı olarak bir itiraz şartı öngörülmesinin çelişki yarattığı ve hak arama özgürlüğünü kısıtladığı belirtilerek itiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 5., 10., 12., 36. ve 152. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre Anayasa Mahkemesi kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Anayasa Mahkemesi taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle, itiraz konusu kural ilgisiz nedeniyle Anayasa'nın 91. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Buna göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi, “Bakanlar Kurulu”na belirtilen bölümlerde yer alan hak ve ödevlerle ilgili konularda kanun hükmünde kararnama çıkarma yetkisi veremez.

8.6.1995 günlü, 4113 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılan 551 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 165. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrasına göre, faydalı model belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesi istemiyle zarar gören üçüncü kişiler ile ilgili resmî makamlar tarafından dava açılabilmesi için, faydalı model belgesi başvurusunun ilgili Bültende ilan edilmesinden itibaren, 551 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 161. maddesi uyarınca üç ay içerisinde Patent Enstitüsü'ne idari itirazda bulunulmuş olma koşulu aranarak, dava açma hakkı sınırlandırılmıştır.

Anayasa'nın 36. maddesinde, “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir” denilerek dava açma hakkına yer verilmiştir. Ancak bu madde, Anayasa'nın 91. maddesi ile sıkıyönetim ve olağanüstü haller dışında kanun hükmünde kararnamelerle düzenleme yapılamayacağı belirtilen ikinci kısmının ikinci bölümünde yer aldığından dava açma hakkını ilgilendiren düzenlemenin kanun hükmünde kararnamelerle yapılması olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Konunun başvuru kararında dayandırılan diğer Anayasa kuralları yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI- SONUÇ

24.6.1995 günlü, 551 sayılı “Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 165. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 23.3.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU	Ertuğrul ERSOY
Üye	Üye	Üye
Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN
Üye	Üye	
Fazıl SAĞLAM	A. Necmi ÖZLER	